

Raadsvoorstel

Voorstel aan de raad van de gemeente Noardeast-Fryslân

Jaartal + zaaknummer	: 2024 / 2024-228536
Raadsvergadering d.d.	: 16 januari 2025
Portefeuillehouder	: P. Braaksma
Programma	: (4) Wurk, Bedriuw en Recreaasje
Programmaonderdeel	: De aantrekkelijkheid en gastvrijheid van de gemeente om te recreëren en te verblijven verder vergroten
Naam opsteller	: H. Feenstra (E-mail: h.feenstra@noardeast-fryslan.nl)
Onderwerp	: Bevaarbaar maken Noorderverlaat en een deel van de Ealsumerfeart met twee duikers.
Begrotingswijziging	: Ja

Voorgesteld raadsbesluit

1. Voor de investering Noorderverlaat 2 duikers Kweekschoolstraat en Canadezenlaan een investeringskrediet beschikbaar te stellen van € 484.000. Voor de renovatie sluis een investeringskrediet beschikbaar te stellen van € 232.000.
2. Voor het onderhoud van de sluis en de duikers te reserveren, voor 25 jaar voor een bedrag van € 393.000.
3. De lasten te dekken uit het bij de begroting beschikbaar gestelde bedrag van € 393.000 (voor een onderhoudsreserve) en € 257.000 (voor de reserve ter dekking van de afschrijvingslasten) beiden uit de ontwikkelreserve (zijnde € 650.000 begrotingswijziging 24), de bijdrage uit het Investeringskader Waddengebied (IKW) van € 350.000 en het al beschikbaar gestelde investeringskrediet voor de sluis van € 109.000.

Inleiding

In de raad van 11 juli 2024 is de motie Slûske en opfearten door alle partijen aangenomen. Daarin is aangegeven: € 650.000 te reserveren in de begroting van 2025, het project zo spoedig mogelijk te realiseren en de raad op de hoogte te brengen wat nodig is voor de opvaartroute Dokkum-Wierum-Ternaard.

Beoogd effect

Een bevaarbare sluis en twee duikers waardoor het stelsel van opvaarten (met 10 dorpen) bereikbaar is voor de kleine recreatievaart en het gebied een belangrijke economische stimulans krijgt.

Argumenten

Algemeen

Samen met een brede groep initiatiefnemers uit de mienskip wordt al jaren gewerkt aan het bevaarbaar maken van opvaarten. Hiervoor is in 2021 een Masterplan opvaarten opgesteld welke bestuurlijk is vastgesteld als ambitiedocument. In het kader van de dijkversterking wordt gewerkt aan gebiedsprocessen om het kustgebied te verrijken.

Om het stelsel van opvaarten in het gebied boven Dokkum te verbinden met de stad is de Noorderverlaat de enige toegang en deze is, door de slechte staat van onderhoud, niet meer passeerbaar. Naar aanleiding van een handtekeningactie bij de sluis (2021) heeft het college besloten een effectstudie te laten uitvoeren. Deze effectstudie is gereed en geeft aan dat het een meerwaarde geeft en er potentie in het gebied zit voor een economische ontwikkeling door ontsluiting over het water. Namens de initiatiefnemers is door de werkgroep Recreatie en Toerisme van Dorpsbelang Ternaard een brief opgesteld met het verzoek de Noorderverlaat weer bevaarbaar te maken. Na vragen uit de raad is eind 2023 een nadere studie gedaan naar een uitwerking en de kosten van het bevaarbaar maken van sluis en duikers.

Met Landschapsbeheer Friesland is gezocht naar externe financiering. Na meerdere vergeefse verzoeken via de Kadernota geeft deze motie een mogelijkheid een eerste stap te maken naar een bevaarbaar slenkengebied boven Dokkum. Om zo 10 dorpen bereikbaar te maken voor bootjes en SUP'ers.

Er is een kans om het voor 2025 geplande onderhoudsbaggeren van het waterschap op te pakken als bij de Ferwerterfeart. Hierdoor kan de Ealsumerfeart mogelijk blijvend op vaardiepte gebaggerd worden.

Een volgende stap kan het realiseren van de vaarmogelijkheden in het watergebied van de Dongeradielen zijn. Door een integrale aanpak in relatie met 1DYK.

1.1 Het bevaarbaar maken van sluis en het gebied boven Dokkum past in het gemeentelijk R&T beleid Visie waterrecreatie Noordoost Fryslân 2025.

Dan gaat het om de kleine vaarrecreatie zoals visbootjes, SUP, kano en sloepen. Ook past het in de vastgestelde gebruiksvisie waterrecreatie van de provincie.

De attractiewaarde van het gebied van de opvaarten is vrij groot. Cultuurhistorisch is het gebied met de opvaarten en dorpen waardevol en de verhalen in het gebied zijn het waard om te laten horen. Het bevaarbaar maken van de sluis en de twee duikers kan als katalysator dienen voor economische ontwikkeling van het hele gebied boven Dokkum.

Voor het herstel van de sluis is een deel van de financiering beschikbaar in een onderhoudsbudget.

1.2 Het draagvlak is groot.

Het draagvlak onder de bevolking is erg groot. Dit is ook te zien aan de inzet van de initiatiefnemers wat verwoord is in het Masterplan en ook de makers van de effectstudie hebben het opvallend genoemd. Initiatieven die genomen zijn in de dorpen Easternijtsjerk en Nijewier lopen vooruit op een bevaarbaar opvaartstelsel. Ook de brief van het dorp Ternaard, die als bijlage 4 is toegevoegd, is daar een uiting van. Het gaat daarbij niet alleen om de opvaarten beschikbaar te maken voor bezoekers maar ook voor de eigen bewoners. Daarnaast biedt het bevaarbaar maken van het gebied veel koppelkansen. Deze zijn in het document van de effectstudie benoemd, zie bijlage 1a. Wat nodig is voor het bevaarbaar maken van de sluis en duikers is uitgewerkt in bijlage 1b. Bij het bevaarbaar maken van de sluis is vooreerst uitgegaan van zelfbediening.

1.3 Vervolgstappen zijn kansrijk.

Het door ondernemers ontwikkelen van kleinschalige dagrecreatieve voorzieningen en beleving versterkt het nut van de investering in de sluis en de duikers. Ook zijn er voor het verder ontwikkelen van de bevaarbaarheid in het hele gebied tot aan de kust kansen. Naast bevaarbaarheid ook voor vissen en vismigratie, voor natuuroevers, waterberging, beschikbaar krijgen van grond en andere koppelkansen om het gebied integraal te ontwikkelen. Het bevaarbaar maken van de Noordervlaat en twee duikers was voor Landschapsbeheer Friesland aanleiding de ontwikkeling op te nemen in hun IKW aanvraag (IKW, Investeringskader Waddengebied van het Waddenfonds). Op 18 oktober 2024 is daar een positief besluit op genomen, zie bijlage 3. Vervolgens biedt het onderhoudsbaggeren kans op het op vaardiepte brengen van de watergang. Daardoor is er kans op de 2e fase van het bevaarbaar maken van het Rondje Ternaard-Wierum-Dokkum door middel van de integrale brede IKW aanvraag voor de 1DYK gebiedsprocessen aan de kust, zie bijlage 2.

1.4 Ontwikkeling met koppelkansen.

In 2024 is de Ferwerterfeart op vaardiepte gebaggerd als koppelkans. Er is daarbij afgesproken de watergang voortaan te gaan baggeren als de watergang minder dan 1 m diep wordt. De Ealsumerfeart kwam deze zomer in het nieuws door de waterplanten in de vaart. Als gevolg daarvan zijn besprekingen met het waterschap gestart om het voor 2025 geplande onderhoudsbaggeren op te pakken als bij de Ferwerterfeart. De baggeropgave is op dit moment nog in onderzoek. Het is nog niet bekend wat de gemeentelijke bijdrage moet zijn. Ook de dekking voor de gemeentelijke bijdrage is nog niet geregeld.

Toetsing aan Omgevingsvisie

Het recreatief bevaarbaar maken van opvaarten met de integrale aspecten die daarmee gekoppeld kunnen worden is op diverse plaatsen in de Omgevingsvisie 1.0 gemeente Noardeast-Fryslân opgenomen.

Kanttelingen en risico's

Het meeste effect biedt een totaalaanpak.

Op het moment is het aanbod aan voorzieningen en informatie voor bezoekers beperkt. Maar door de voorwaarden te scheppen volgt ontwikkeling daarvan op het bevaarbaar maken van de sluis. De belevingswaarde van het gebied in de vorm van de ruimtelijke kwaliteit en natuur is al direct aanwezig. Verder zijn er nog stappen te zetten als plaatselijk vaardiepte, brughoogte, plantengroei, eigendom, versmallingen. Maar deze aandachtspunten kunnen door een integrale benadering ook weer kansen worden. Bijvoorbeeld voor toepassen van slib en klei, aanbrengen van natuuroevers, zoetwaterbeschikbaarheid en waterberging. Door de integrale aanpak kan voor meerdere opgaven een positief resultaat behaald worden.

Bijdrage aan baggeren nog niet bekend.

Het is nu nog niet bekend wat de gemeentelijke bijdrage aan het baggeren op vaardiepte gaat worden. Maar de constructie zoals deze is toegepast voor de Ferwerterfeart is goed bevallen en het is aan te bevelen dat hier weer toe te passen. Mocht een gemeentelijke bijdrage niet realiseerbaar zijn dan is het bevaarbaar maken van sluis en duikers nog verantwoord. De discussie over wel of niet baggeren komt dan terug als de vaart weer aansluit tot 0,7 meter diepte. De hoogte van een bijdrage aan het op vaardiepte brengen van de Ealsumerfeart is nog niet bekend. Voor de Ferwerterfeart (8 km baggeren) was dit € 250.000 euro. Er is ook nog geen dekking gezocht voor een gemeentelijke bijdrage aan het baggeren. Maar dit valt financieel buiten de scope van dit voorstel.

Realisatie van Rondje / fase 2 is nog onzeker.

Het kunnen realiseren van het Rondje Ternaard-Wierum-Dokkum is nu nog onzeker, de integrale aspecten moeten nog worden uitgewerkt in verschillende processen en de financiering moet verder worden uitgewerkt. Met name de IKW bijdrage voor 1DYK is daarin belangrijk.

Voor het rondje Ternaard-Wierum-Dokkum is een uitwerking gemaakt door een bureau. Ook met beheer en onderhoud voor 25 jaar. De bestaande trajecten van Dokkum naar de dorpen beslaan rond 20 miljoen. Een nieuwe verbindingroute 15 miljoen. Voor deze route is een integrale aanpak nodig om financiering te vinden. De IKW aanvraag van 1DYK is hiervoor in beeld. Ook dit proces valt financieel buiten de scope van dit voorstel.

Financiën

De totale kosten zijn door bureau Royal Haskoning DHV geraamd op € 1.066.000 miljoen plus € 43.000 onvoorzien, maakt totaal € 1.109.000. Dit is verdeeld in € 716.000 voor de investering in twee duikers en de renovatie van de sluis. En in € 393.000 voor beheer en onderhoud voor 25 jaar.

Door de beschikbaar gestelde € 650.000 in de begroting van 2025 wordt het mogelijk de Noorderverlaat en twee bruggen bevaarbaar te maken. De overige dekking van het benodigde bedrag bestaat uit een bijdrage van € 350.000 euro uit het IKW (Landschapsbeheer Friesland) en een renovatiebudget van € 109.000 euro (FCL 7124013, stand 2024) voor investeren in onderhoud van de sluis.

Het bedrag van € 1.109.000 is voor het project het taakstellend budget.

Met een bijdrage door de gemeente van € 650.000 (mutatie bestemmingsreserve) worden de afschrijvingslasten € 14.640 en de rentelasten € 2.283. Deze worden gedekt vanuit de reserve afschrijving € 10.280 en opgenomen kapitaallast in de begroting € 6.643. Het onderhoud wordt gedekt vanuit de ontwikkelreserve.

De onderhoudslasten komen in een reserve onderhoudslasten (met het label van deze investering) gezien het ingeschatte bedrag volgens het rapport van Royal Haskoning BV. Bij het meenemen in het onderhoudsplan de komende jaren kan goed worden vastgesteld wat benodigd is voor dagelijks onderhoud en beheer en groot onderhoud.

Let wel: Na 25 jaar is er geen structureel budget voor het onderhoud beschikbaar.

Bovenstaande leidt tot de volgende financiële consequenties:

	Investeringskredieten Noorderverlaat:	€	€		
1	Investering Noorderverlaat 2 duikers Kweekschoolstraat en Canadezenlaan (afschrijving 25 jaar)	455.000			
	Onvoorzien (6,4%)	29.000			
			484.000		
	Af: bijdrage IKW		-350.000		
	Netto investering		134.000		
2	Renoveren Sluis Noorderverlaat (afschrijving 25 jaar)	218.000			
	Onvoorzien (6,4%)	14.000			
	Totaal investering (25 jaar afschrijven)		232.000		
	Af: bijdrage IKW		-0		
	Netto investering		232.000		

1.1	Kapitaallasten:				
	Investering Noorderverlaat 2 duikers Kweekschoolstraat en Canadezenlaan (afschrijving 25 jaar)				
	Afschrijving		5.360		
	Gemiddelde rente gedurende looptijd		836		
	Structurele last		6.196		
1.2	Renoveren Sluis Noorderverlaat (afschrijving 25 jaar)				
	Afschrijving		9.280		
	Gemiddelde rente gedurende looptijd		1.447		
	Structurele last		10.727		
Samenvatting Financiële consequenties:					
		2025	2026	2027	2028
Structureel:		€	€	€	€
Afschrijvingslasten sluis en duikers (366.000 / 25 jaar)		14.640	14.640	14.640	14.640
Rente (omslagrente begroting 2025)		2.283	2.283	2.283	2.283
Totaal structurele lasten		16.923	16.923	16.923	16.923
<i>Af: beschikbare dekking:</i>					
Dekking reserve afschrijving (25 jaar, 68% duikers en 32 % sluis)		10.280	10.280	10.280	10.280
Dekking al opgenomen kapitaallast in begroting 2025		6.643	6.643	6.643	6.643
Totaal dekking		16.923	16.923	16.923	16.923
Resteert ongedekt		0	0	0	0
Eenmalige dekking:					
Beschikbaar gesteld budget € 650.000 bij de begroting 2025 (uit ontwikkelfonds)		650.000			
Reserveren voor onderhoud 25 jaar		-393.000			
Overhevelen naar reserve ter dekking van afschrijving		257.000			
Dekking afschrijvingskosten per jaar (€ 257.000 / 25 jaar)		10.280			

De bestemmingsreserve (ontwikkelfonds) muteert door genomen besluiten / toekomstige besluiten als volgt:

Stand bestemmingsreserve ontwikkelfonds	2024	2025	2026	2027
Stand 1 januari	9.564.798	15.590.499	1.163.478	1.163.478
Mutaties	6.025.707	0	0	0
Bevaarbaar maken Noorderverlaat en een deel van de Ealsumerfeart met twee duikers		-650.000		
Kadernota grondbeleid		-1.000.000		
MFC Burdaard		-3.030.000		
Nog te verwerken / wachten besluitvorming:				
Holwerd aan Zee		-4.900.000		

Tolhuispark		-605.000		
Paad lants it Waad		-200.000		
Noordelijke Stadsentree Panwurk		-4.042.021		
Stand per 31 december	15.590.499	1.163.478	1.163.478	1.163.478

Vervolg en planning

De Werkgroep Recreatie en Toerisme van Dorpsbelang Ternaard wordt regelmatig op de hoogte gehouden van ontwikkelingen. Met de eenheid Projekten en Realisaasje het project voor de sluis en twee duikers verder uitwerken en uitvoeren in 2025.

Het plan om gezamenlijk te baggeren verder uitwerken en het zoeken van financiering opstarten.

Binnen 1DYK het bevaarbaar maken van de opvaartroute Dokkum-Wierum-Ternaard verder te ontwikkelen.

De raad wordt op de hoogte gehouden van de voortgang en verdere ontwikkelingen.

Communicatie + Participatie

Met de initiatiefnemers wordt regelmatig gecommuniceerd. Met team Kommunikaasje wordt contact opgenomen om advies te vragen hoe intern en externe te communiceren voor als het project voor de sluis en duikers richting uitvoering gaat. Samen met Landschapsbeheer Friesland wordt na besluitvorming gecommuniceerd over het plan. Communicatie over het baggeren wordt samen met Wetterskip Fryslân opgepakt.

Bijlagen

- 1a. BI9287-RHD-ZZ-XX-RP-Z-0001- Effectstudie sluis Noorderverlaat - 12april23;
- 1b. BI9287-RHD-ZZ-XX-RP-Z-0003-S5-P02 Rapport nadere studie aanpassen sluis Nooderverlaat Dokkum incl. bijlagen;
2. BI9287 – 1- gecomprimeerd Rapportage Rondje Ternaard-Wierum-Dokkum;
3. Toelichting project Noorderverlaat LBF;
4. Brief werkgroep Recreatie en Toerisme Ternaard.

Dokkum, 17 december 2024

Burgemeester en wethouders van de gemeente Noardeast-Fryslân,

de secretaris, H.J.C.M Verbunt MBA

de burgemeester, mr. J.G. Kramer

De raad van de gemeente Noardeast-Fryslân,

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. 17 december 2024;

Besluit:

1. Voor de investering Noorderverlaat 2 duikers Kweekschoolstraat en Canadezenlaan een investeringskrediet beschikbaar te stellen van € 484.000. Voor de renovatie sluis een investeringskrediet beschikbaar te stellen van € 232.000.
2. Het onderhoud van de sluis en de duikers af te kopen voor 25 jaar voor een bedrag van € 393.000.
3. De lasten te dekken uit het bij de begroting beschikbaar gestelde bedrag van € 393.000 (voor een onderhoudsreserve) en € 257.000 (voor de reserve ter dekking van de afschrijvingslasten) beiden uit de ontwikkelreserve (zijnde € 650.000 begrotingswijziging 24), de bijdrage uit het IKW van € 350.000 en het al beschikbaar gestelde investeringskrediet voor de sluis van € 109.000.

Aldus besloten door de raad van de gemeente Noardeast-Fryslân in zijn openbare vergadering d.d. 16 januari 2025.

De raad voornoemd,
de griffier,

de voorzitter,

mr. S.K. Dijkstra

mr. J.G. Kramer